

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŐTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of International Social Research

Cilt: 16 Sayı: 98 Mart 2023 & Volume: 16 Issue: 98 March 2023

Received: March 03, 2023, Manuscript No. jisr-23-91591; Editor assigned: March 06, 2023, PreQC

No. jisr-23-91591 (PQ); Reviewed: March 20, 2023, QC No. jisr-23-91591; Revised: March 24, 2023,

Manuscript No. jisr-23-91591 (R); Published: March 30, 2023, DOI: 10.17719/jisr.2023.91591

www.sosyalarastirmalar.com

ISSN: 1307-9581

**PROF. DR. SAFFET KÖSE. İSLÂM HUKUKUNA GİRİŞ. İSTANBUL: HİKMET YAYINLARI, 3.
BASKI, 2013, 326 SAYFA, ISBN: 978-605-351-028-4**

**PROFESSOR DR. SAFFET KÖSE. INTRODUCTION TO ISLAMIC LAW. ISTANBUL: HIKMET
PUBLICATIONS, 3RD EDITION, 2013, 326 PAGES, ISBN: 978-605-351-028-4**

Mehmet ERGÜN*

ÖZ

4 Ekim 1926 tarihinde Türk Medeni Kanunu'nun kabulüne kadar üç kıtada yüzyıllar boyunca Müslümanların ve farklı dinlerden halkların hukuku olarak yürürlükte kalmayı başarmış olan İslâm hukuku, özgün ve bağımsız bir hukuk sistemidir. İslâm hukuku gayrimüslim araştırmacılar dâhil birçok araştırmacının ilgisini çekmeyi başarmış ilâhî kaynaklı hem dünya hem de ahirete ilişkin birtakım yaptırımları içeren, kendi metodolojisi olan orijinal bir hukuk sistemidir. Bu bağlamda sıradan halk ve araştırmacılardan başka özellikle dini yüksek öğrenim görmekte olan öğrenciler için İslâm hukukunun tarihi ve İslâm hukukuna ilişkin giriş mahiyetindeki temel bilgiler çok önemli bilgilerdir. Nitekim İslâm hukukuna ilişkin esaslı ve kalıcı bir takım temel bilgiler ancak sağlam bir "İslâm Hukukuna Giriş" dersi ve alt yapısı ile imkân bulabilir. İşte bu kitap değerlendirme yazısında İlahiyat ve İslami İlimler Fakülteleri öğrencileri için Prof. Dr. Saffet Köse tarafından telif edilen genelde hukukun, özelde ise İslâm hukukunun tanımını, konusunu, gayesini, metodunu, kaynaklarını, kavramlarını, ekollerini, problemlerini, alanını, belki de en önemlisi evrensel hukuk düşüncesine sağlamış olduğu bazı önemli katkıları, İslâm hukukuna yöneltilen bir takım eleştirileri vb. konuları ana hatlarıyla içeren "İslâm Hukukuna Giriş" adlı eseri değerlendirdik.

Anahtar Kelimeler: İslâm Hukuku, İslâm Hukukuna Giriş, Saffet Köse.

* Doç. Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Bartın/Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Bartın University, Faculty of Islamic Science, Bartın/Turkey
mergun@bartin.edu.tr & 0535. 480. 3975

ABSTRACT

Islamic law, which has managed to remain in force for centuries on three continents as the law of Muslims and peoples from different religions, until the adoption of the Turkish Civil Code on October 4, 1926, is a unique and independent legal system. Islamic law is an original legal system with its own methodology, which has managed to attract the attention of many researchers, including non-Muslim researchers. In this context, the history of Islamic law and basic introductory information on Islamic law are very important information, especially for students who are studying religious higher education, apart from ordinary people and researchers. As a matter of fact, a basic and permanent set of basic information about Islamic law can only be possible with a solid "Introduction to Islamic Law" course and infrastructure. In this book review, which were written by Prof. Dr. Saffet Kse, the definition, subject, purpose, method, sources, concepts, schools, problems, fields of law in general, and Islamic law in particular, perhaps most importantly, some of his important contributions to the idea of universal law, some criticisms of Islamic law, etc.. We evaluated the work titled "Introduction to Islamic Law", which contains the main lines of the subject.

Key Words: Islamic Law, Introduction to Islamic Law, Saffet Kse.

GİRİŞ

4 Ekim 1926 tarihinde Türk Medeni Kanunu'nun kabulnden sonra İslm hukukunun ibadetler kısmı hariç hayatın birok alanında artık pratik bir değerinin kalmadığı iddia edilse de Müslüman bireyler ve toplumlar doğumlarından ölümlerine kadar birçok konuda İslâm hukuku ve fıkıhı bilgilere muhtaırlar. Bu ihtiyacın tedariki için İlahiyat ve İslami İlimler Fakülteleri'nde öğrenim gören öğrencilerin mutlak biçimde İslâm hukukuna giriş mahiyetindeki bilgileri almaları gerekir. Çünkü İslâm hukukuna ilişkin ileri hukuk bilgileri edinebilmek; giriş mahiyetindeki bilgilerin edinilmesini zaruri kılar. Bu içindir ki, mezkûr öğrencilerin sistematik bir biçimde İslâm hukuku bilgi birikimleri için İslâm hukukuna giriş mesabesindeki bilgileri öğrenmeleri gereklidir. Bu sebepledir ki "İslâm Hukukuna Giriş" dersi, İlahiyat ve İslami İlimler Fakülteleri'nde okutulan zorunlu derslerden birisidir. Bu alanda Prof. Dr. Saffet Köse tarafından telif edilen "İslâm Hukukuna Giriş" adlı ders kitabı mezkûr fakültelerde oldukça yaygın bir kullanıma sahip olduğu için eseri değerlendirmeye tabi tutmayı faydalı gördük ve değerlendirdik.

1. Prof. Dr. Saffet Köse. İslâm Hukukuna Giriş. İstanbul: Hikmet Yayınları, 3. Baskı, 2013, 326 Sayfa, ISBN: 978-605-351-028-4.

Prof. Dr. Saffet Köse, İlahiyat ve İslami İlimler Fakülteleri talebeleri için yayına hazırladığı İslâm Hukukuna Giriş adlı ders kitabının "nsz" kısmında İslâm hukuku ve fıkıh; "kul-Allah, insan-insan,

insan-devlet, devlet ve devletlerarası ilişkilerin biçimi ilahî mesaja göre olmasını öğreten bilimin adıdır." (Köse, 2013, 15) tespitiyle fıkıh ve İslâm hukukunun dinî ilimler sıralaması içerisindeki yerini öğrencilerin dikkatine sunmuştur (Köse, 2013, 15, 16).

Eserin "Giriş" kısmında "Toplum ve Hukuk" başlığı altında ise, toplum içerisinde yaşamak zorunda olan insanların diğeri insanlarla birtakım hukukî anlaşmazlıklar ve çatışmalar yaşayacakları kesin olduğu ifade edilmektedir. İşte yaşanan uyuşmazlık ve menfaat çatışmalarının adalet ve hakkaniyet esasları çerçevesinde çözümünde hukukun ve hukuk biliminin önemi çok büyüktür. Koyduğu bir takım esaslı müeyyidelerle insanların bir arada yaşamasını sağlamaya yönelik kaide ve nizamları içermesi nedeniyle hukukun bilimum insanlar için hatta devletler için şiddetle gerekli bir olgu olduğu mezkûr kısımda özlü bir biçimde ortaya konulmaktadır (Köse, 2013, 17, 18).

Yazar, eserinin *birinci bölümünde* "Kavramsal Çerçeve" başlığı altında hukuk, fıkıh ve İslâm hukuku kavramlarını ele aldıktan sonra fıkıhın yapısal ve gelişimi itibarı ile birtakım özelliklerini ele almıştır (Köse, 2013, 19-72).

Yazar, eserinin *ikinci bölümünde* İslâm hukukunun özgünlüğü meselesi bağlamında Roma ve Câhiliyye hukuku ile ilişkisi üzerinde durmuştur (Köse, 2013, 73-82).

Yazar, eserinin *üçüncü bölümünde* İslâm hukukunun konusu şer'î-amelî hükümler bağlamında şer'î hükümler ve kısımları, hüküm koyucu, hükmün konusu, hükmün muhatabı, mükellef, ehliyet ve ehliyetin arızaları konularını ele almıştır (Köse, 2013, 83-108).

Yazar, eserinin *dördüncü bölümünde* şer'î hükümlerin genel amaçları demek olan mekâsıdu's-şer'îa konusunu işlemiştir (Köse, 2013, 109-119).

Yazar, eserinin *beşinci bölümünde* şer'î hükümlerin kaynakları meselesini ele almıştır (Köse, 2013, 120-140).

Yazar, eserinin *altıncı bölümünde* İslâm hukukunun tarihsel devrelerini işlemiştir (Köse, 2013, 141-169).

Yazar, eserinin *yedinci bölümünde* İslâm hukuk mezheplerini incelemiştir (Köse, 2013, 171-214).

Yazar, eserinin *sekizinci bölümünde* uygulamada İslâm hukuku bağlamında iftâ, uyuşmazlıkların çözümü ve hisbe teşkilâtı mevzularını ele almıştır (Köse, 2013, 215-233).

Yazar, eserinin *dokuzuncu bölümünde* literatür konusunu incelemiştir (Köse, 2013, 235-256).

Yazar, eserinin *onuncu bölümünde* İslâm hukukunun hukuk düşüncesine sağlamış olduğu birtakım katkıları bahis konusu etmiştir (Köse, 2013, 258-268).

Yazar, eserinin *on birinci bölümünde* Mecelle'nin külli kaidelerini ve kısaca açıklamalarını ele almıştır (Köse, 2013, 269-302).

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

İncelediğimiz eserde edindiğimiz bir kısım önemli tespitler şunlardır:

1- Eser, İlahiyat ve İslami İlimler Fakülteleri öğrencileri için İslâm Hukukuna Giriş alanında asgarî düzeyde bilgiler içeren üslubu sade, örnek bir *ders kitabı* mahiyetindedir.

2- Eserin hemen başında (Köse, 2013, 1) fıkıh ilminin öğrenimini teşvik eden bir âyet (bk. et-Tevbe 9/122) ve bir hadis-i şerife (bk. Buhârî, "İlim", 10) yer verilmesi oldukça isabetli olmuştur.

3- Yazar, eserde lisans düzeyindeki öğrencilerin seviyelerini aşan birtakım teferruatlara girmemekle isabetli davranmıştır.

4- Yazar, "Önsöz" kısmında İslâm hukuku ve fıkıh; "*Kul-Allah, insan-insan, insan-devlet, devlet ve devletler arası ilişkilerin biçimi ilahi mesaja göre olmasını öğreten bilimin adıdır.*" (Köse, 2013, 15) tespiti ile fıkıh ve İslâm hukukunun İslamî ilimler hiyerarşisinde sahip olduğu yüksek konumu öğrencinin dikkatine sunması yerinde bir tercih olmuştur.

5- Eserin sonunda eserde geçen bazı fıkıh terimlerinin izahını içeren basit bir "*Bazı Fıkıh Terimleri*" (Köse, 2013, 303-313) kısmına yer verilmesi öğrenciler için oldukça yararlı olmuştur.

6- *Mecelle'nin 100 temel kaidesinin* basit birer örnek ile eserde yer almış olması (Köse, 2013, 269-302) öğrenciler için yararlı olmuştur. Ancak mezkûr kaidelerden hemen önce Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye ve tarihçesine ilişkin özlü bir bilgi mutlaka verilmeliydi.

7- Eserde "*Kısaltmalar*" ve "*Dizin*" kısımlarının bulunmayışı eserin tenkit edilebilir taraflardan biridir. Zira herhangi bir eserde "*Kısaltmalar*" ve "*Dizin*" kısımlarının hem öğretici hem de eserin kullanımını kolaylaştırıcı yönleri vardır.

8- Eser son derece özenle seçilmiş klasik ve çağdaş kaynaklardan oluşan detaylı bir "*Kaynaklar ve Saha Bibliyografyası*" içermektedir (Köse, 2013, 315-326). Yazar, eserini hem ilk dönem hem de çağdaş İslâm fıkıhçılarının eserlerinden yararlanarak hazırlamıştır.

9- Yazar, eserinde klasik ve çağdaş İslâm hukukunun öncü isimlerinin yanında Sabri Şakir Ansay, Ali Himmet Berki, Ali Fuad Başgil, Necip Bilge, Sulhi Dönmezer – Sahir Erman, Faruk Erem, Adnan Güriz, Kemal Oğuzman – Özer Seliçi gibi Türk pozitif hukukunun duayenlerinin eserlerini de kaynak olarak göstermek suretiyle henüz lisans seviyesindeki öğrencilerin *karşılaştırmalı hukuk fikriyatı* edinmelerine büyük ölçüde katkı sağlamıştır.

10- Eserin oldukça güçlü bir *editorial yönü* vardır.

11- Eserin yeni baskılarında bulgularımız yazar tarafından dikkate alınırsa eser İlâhiyat ve İslami İlimler Fakülteleri öğrencileri için alanında çok daha yararlı bir ders kitabı olabilir.